

Koncepcja Obszaru Strategicznej Interwencji Karpaty

Ekspertyza opracowana w ramach grupy roboczej ds. udziału publicznego w Konwencji Karpackiej projektu „**Porozumienie Karpackie „Karpаты Naszym Domem” aktywnym partnerem dialogu obywatelskiego**” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Maria Urbowicz, 2013

SPIS TREŚCI

- 1. Wstęp**
- 2. Wkład w realizację strategii 2020 i osiągnięcie spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej**
- 3. Kierunki działań dla uwzględnienia OSI KARPATY w dokumentach programowych na lata 2014-2020**
- 4. Podsumowanie**

1 Wstęp

Koncepcja obszaru strategicznej interwencji dla Karpat (OSI KARPATY) opracowana na zlecenie Stowarzyszenia Ekopsychologia, jest odpowiedzią na brak uwzględnienia w przygotowywanych programach operacyjnych województw: małopolskiego, śląskiego i podkarpackiego oraz w istniejących strategiach rozwoju, zintegrowanego ponadregionalnego spojrzenia na zagadnienia związane z obszarem Karpat, które powinny być postrzegane w sposób spójny, zapewniający optymalne wykorzystanie narzędzi polityki regionalnej i zapewnieniem właściwej (ukierunkowanej terytorialnie) koordynacji instrumentów wsparcia gwarantujących zrównoważony rozwój obszarów Karpat. Obszar oddziaływania tych instrumentów powinien zostać wyznaczony na poziomie ponadregionalnym, przy zastosowaniu jednolitych kryteriów.

Niniejsza koncepcja może być też wstępem do prowadzenia debaty na temat sformułowania rekomendacji dotyczących modyfikacji przyjętych kierunków rozwojowych regionów w zakresie uwzględnienia specyfiki obszarów górskich, między innymi w kontekście konieczności sporządzania przez samorządy wojewódzkie strategii rozwoju obszarów Górskich¹ wspólnie z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego.

Proponowana koncepcja określa wstępnie najważniejsze wyzwania, potrzeby oraz potencjał obszaru Karpat, mające wpływ na zrównoważony społeczno-gospodarczy rozwój regionu, zgodnie z podpisaną przez Polskę Ramową Konwencją Karpacką o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat, mogących być podstawą do wyznaczenia obszaru strategicznej interwencji państwa (OSI) obejmującego obszar Karpat zgodnie z wymogami Koncepcji Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030 (KZPK 2030) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR).

Zgodnie z obowiązującą zasadą dotyczącą programowania polityki spójności na lata 2014-2020 tj. zachowania spójności zapisów dokumentów programowych w tym programów operacyjnych z kierunkami rozwoju określonymi w strategiach rozwoju na poziomie krajowym i regionalnym, w niniejszej koncepcji w pierwszej kolejności zaproponowano wprowadzenie zmian do strategii rozwoju regionów a następnie do istniejących projektów regionalnych programów operacyjnych regionów funkcjonujących na obszarze Karpat, celem umożliwienia w przyszłym okresie programowania 2014-2020 z uwzględnieniem Konwencji Karpackiej.

Dodatkowo proponowane zapisy zostały uwarunkowane wymogami zawartymi w *Podręczniku systemu programowania i wdrażania programów operacyjnych 2014-2020*² przygotowanym przez MRR.

Określenie szczegółowych kierunków działań na obszarze Karpat wymaga pogłębionych analiz a w szczególności opracowania strategii rozwoju dla obszaru Karpat.

Propozycję spójnego i ponadregionalnego podejścia do rozwoju obszaru Karpat można uznać jako pilotażową, a zarazem mogącą być pomocną w staraniu się w następnym okresie programowania Unii Europejskiej o oddzielny program operacyjny dla całego makroregionu karpackiego w ujęciu międzynarodowym, na wzór aktualnie przygotowywanego programu operacyjnego 2014-2020 dla ALP przez Austrię, Francję, Niemcy, Włochy, Liechtenstein, Słowenię i Szwajcarię.

¹ Plan Działań służący realizacji Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 przyjęty Radę Ministrów 4 czerwca 2013 r.

http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_przestrzenna/KPZK/Aktualnosci/Documents/Plan_dzialan_KPZK_2030_04_06_13.pdf

²

http://www.subregion.pl/files/podrecznik_systemu_programowania_i_wdrazania_po_20142020_luty_2012.pdf

2 Wkład w realizację strategii 2020 i osiągnięcie spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej

2.1 Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów

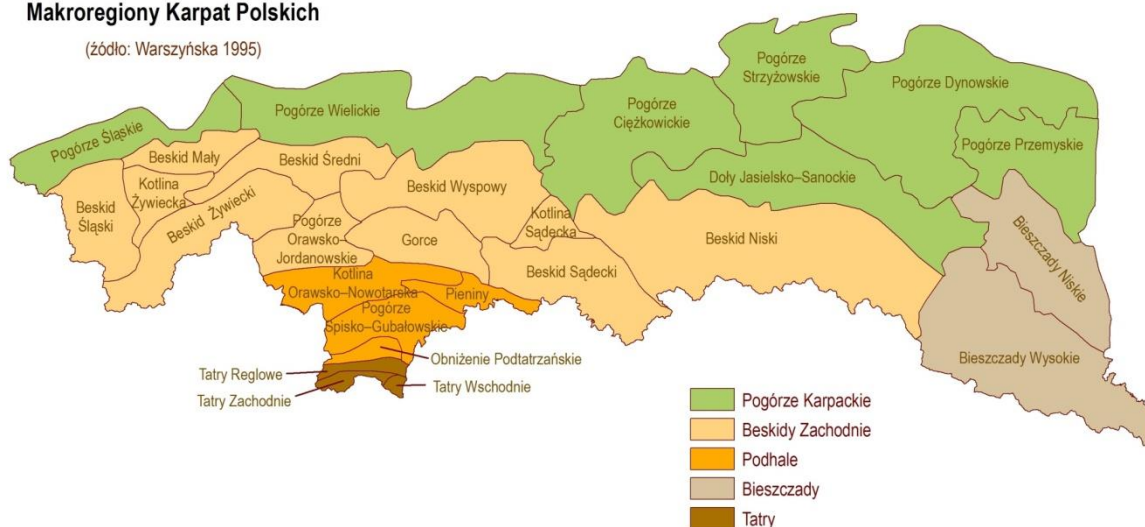
1. W układzie administracyjnym Obszar Karpacki tworzą gminy 3 województw: podkarpackiego, małopolskiego oraz śląskiego. W znacznej mierze polska część pasma karpackiego leży na obszarach powiatów:

- w Małopolsce: bocheńskiego, brzeskiego, gorlickiego, krakowskiego, limanowskiego, myślenickiego, Miasta Nowy Sącz, nowosądeckiego, nowotarskiego, suskiego, tarnowskiego, tatrzańskiego, wadowickiego.
- na Podkarpaciu: bieszczadzkiego, brzozowskiego, dębickiego, jasielskiego, Miasta Krosno, krośnieńskiego, leskiego, przemyskiego, przeworskiego, ropczycko – sędziszowskiego, rzeszowskiego, sanockiego, strzyżowskiego,
- na Śląsku: cieszyńskiego, żywieckiego, bielskiego.

Obszar Karpacki w układzie geograficznym obejmuje Makroregiony Karpat Polskich przedstawiony na mapie poniżej.

Makroregiony Karpat Polskich

(źródło: Warszńska 1995)

Szkic 1. Makroregiony Polskich Karpat

2. Obszar Karpat jako obszar górski, jest specyficznym terytorialnie makroregionem charakteryzującym się niekorzystnymi warunkami fizyczno-geograficznymi, klimatycznymi i glebowymi, powodującymi utrudnienia dla rolnictwa czy rozwoju infrastruktury transportowej, kanalizacyjnej z powodu wyższych kosztów budowy infrastruktury niż na obszarach nizinnych.
3. Rozbudowa systemów transportowych powiązana ze wzrostem zamożności społeczeństwa oraz zwiększeniem zainteresowania walorami rekreacyjnymi, wypoczynkowymi i turystycznymi obszarów górskich prowadzi do wzmożonej i nasilającej się antropopresji na te obszary.
4. Stabilne i wzrostowe obszary wiejskie obszaru Karpat są w symbiozie z większymi ośrodkami, oferując wysoką jakość życia z dogodnymi możliwościami dojazdu do pracy, tak więc są lepiej skomunikowane z centrami miejskimi. Niemniej osiągają zwykle niższy wskaźnik PKB na mieszkańca od przeciętnego z uwagi na strukturę gospodarczą i społeczną.
5. Słabo rozwijające się tereny wiejskie są obszarami peryferyjnymi z niską dostępnością do centrów, z małymi możliwościami włączenia się do rozwoju większych ośrodków. Zwiększa się wskaźnik ludności starszej, dochody są niższe od przeciętnych i obszary te wykazują tendencje schyłkowe w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego.
6. Obszary turystyczne, są obszarami gdzie turystyka jest główną działalnością zarobkową z wysoką sezonową fluktuacją. Te obszary charakteryzuje wyższa jakość infrastruktury dla napływowych turystów oraz wysokimi dochodami tzw. zewnętrznymi i dużą wrażliwością środowiskową.
7. Obszar Karpat ze swoją specyfiką terytorialną jako mały region w Unii Europejskiej podlega uwarunkowaniom zewnętrznych globalnych procesów takich jak:
 - zmiany klimatyczne, które są szczególnie ważne w obszarach górskich, bardziej wrażliwych na oddziaływanie klimatyczne, takie jak np. nasilenie cyklu hydrologicznego;
 - globalizacja gospodarki - postrzegana jako źródło konkurencji na kurczącym się rynku europejskim. Wymaga to polegania na wysokiej jakości unikalnych produktów;
 - powstanie społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy;
 - zmiany społeczno-demograficzne.

8. Wyzwania rozwojowe dla obszaru Karpat

- 1) Zachowanie równowagi pomiędzy ochroną walorów krajobrazowo przyrodniczych a rozwojem gospodarczym.
- 2) Zapobieganie peryferyjności i marginalizacji obszaru Karpat wynikającej między innymi ze specyfiki makroregionu górskiego.
- 3) Powstrzymanie procesów depopulacyjnych w tym zaburzeń struktur demograficznej spowodowanych odpływem młodych ludzi (w szczególności kobiet) w wieku produkcyjnym. Odpływ ten związany jest z migracją za granicę, a także z przemieszczaniem się ludności do głównych ośrodków miejskich Polski
- 4) Wyrównanie zapóźnień cywilizacyjnych w zakresie gospodarki odpadami, oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych oraz rozwiązanie problemów jakości powietrza związanych z emisją pyłów oraz kumulacją zanieczyszczeń wywołanych przez środki transportu.
- 5) Rezygnacja z taniego paliwa węglowego i wykorzystywanie potencjału odnawialnych źródeł energii w szczególności w budownictwie
- 6) Powstrzymanie zmniejszającego się potencjału biotycznego siedlisk, widocznego jako postępujące zmniejszanie się różnorodności biologicznej, powstrzymanie zwiększania się zagrożeń związanych z suszą czy powodzią i podtopieniami lokalnymi i lokalnie występującego obniżania się standardów życia związanego z jakością środowiska.
- 7) Powstrzymanie pogłębiającego się zaniku tradycyjnych krajobrazów kulturowych, różnorodności kulturowej, w tym etnograficznej i architektonicznej.
- 8) Sprostanie wymogom uwarunkowań zewnętrznych globalnych procesów o których mowa w punkcie 8.

9. Zidentyfikowane potrzeby w ujęciu tematycznym

- 1) Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowo-krajobrazowego, w tym najcenniejszych fragmentów przestrzeni przyrodniczej, w procesie trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego będzie wymagało aktywnego udziału różnych podmiotów publicznych oraz społeczności lokalnych. Zapewnienie im możliwości rozwojowych pozostanie istotnym elementem przyjmowanych rozwiązań.
- 2) Ochrona środowiska i promocja efektywnego korzystania z zasobów środowiska w tym ochrona lasów pierwotnych, walorów uzdrowiskowych oraz zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.
- 3) Poprawa dostępności transportowej do głównych makroregionalnych rynków pracy .
- 4) Utrzymanie rozwoju zrównoważonej turystyki i jej znaczenia w gospodarce jako czynnika mogącego odgrywać istotną rolę w generowaniu wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, stając się coraz ważniejszym rodzajem działalności w gospodarce obszaru Karpat .

- 5) Promocja regionu oraz rozwoju zrównoważonej turystyki jako najistotniejsza inicjatywa stymulująca rozwój obszaru Karpat.

10. Potencjały obszaru Karpat

- 1) Karpaty są obszarem o unikalnym bogactwie przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego oraz ważną ostoją różnorodności biologicznej, obszarem źródliskowym głównych rzek, istotnym siedliskiem i ostoją dla wielu zagrożonych gatunków roślin i zwierząt oraz największym w Europie obszarem lasów pierwotnych.
- 2) Specyficzne naturalne zasoby Karpat są wartością nie tylko w obrębie samych Karpat ale dla całego ich nizinnego otoczenia jak również Europy takie jak: woda, lasy, różnorodność biologiczna, krajobraz kulturowy, usługi ekosystemowe oraz potencjały energii odnawialnej.
- 3) Naturalne zasoby i topografia Karpat tworzy specyficzny ekonomiczny system: rolnictwo i lasy, kombinacja letniej i zimowej turystyki, przemysł i tradycyjne rzemiosło bazujące na regionalnych zasobach, specyficzne tradycyjne budownictwo i nowoczesne, wykorzystywanie energii odnawialnej w szczególności wody.
- 4) Atrakcyjny przyrodniczo i turystycznie teren daje szansę na połączenie rolnictwa ekologicznego z działalnością agroturystyczną. Produkcja żywności wysokiej jakości jest wręcz wskazana, gdyż nie powoduje ubożenia bioróżnorodności okolicy, nie dochodzi do eutrofizacji wód powierzchniowych, nie ma ryzyka zanieczyszczenia wód gruntowych związanego z nawozami sztucznymi, nie dochodzi do wyjąłwienia gleby ani do jej zasolenia
- 5) Zmienność i różnorodność ukształtowania terenu i krajobrazów kulturowo-przyrodniczych powoduje całoroczną atrakcyjność obszaru Karpat, oferując znakomite możliwości rozwoju turystyki.
- 6) Lecznictwo uzdrowiskowe.

2.2 Ramowa Konwencja o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat (Konwencja Karpacka)

11. Polska w 2003 r. podpisała *Ramową Konwencję o ochronie zrównoważonego rozwoju Karpat*, zobowiązując się tym samym do ochrony, utrzymania i zrównoważonego gospodarowania naturalnymi zasobami Karpat w ramach współpracy regionalnej i transgranicznej. Sygnatariusze Ramowej Konwencji zobowiązali się do:
 - 1) ochrony, zrównoważonego użytkowania oraz przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej na całym obszarze Karpat
 - 2) zrównoważonego gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych,
 - 3) zapewnienia systemów zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków,
 - 4) zachowania i ochrony obszarów wodno-błotnych i ich ekosystemów, a także ochronę przed szkodliwymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi, na przykład powodziami i zanieczyszczeniem wód na skutek awarii,
 - 5) zrównoważonej gospodarki leśnej biorąc pod uwagę wielorakie funkcje ekologiczne lasów, wysokie znaczenie ekologiczne karpackich ekosystemów górskich, jak również mniej korzystne warunki w lasach górskich.
 - 6) promowania i stosowania w praktyce przyjaznych dla środowiska działań w rolnictwie i

- leśnictwie, zapewniających odpowiednie zatrzymywanie wody opadowej na terenach górskich w celu skuteczniejszego zapobiegania powodziom i zwiększenia bezpieczeństwa życia i mienia,
- 7) prowadzenia polityki planowania i rozwoju zrównoważonego transportu i infrastruktury, która będzie mieć na uwadze specyfikę środowiska terenów górskich
 - 8) współpracy w celu rozwoju transportu przyjaznego dla środowiska
 - 9) promowania zrównoważonej turystyki w Karpatach, przynoszącej korzyści ludności miejscowej, opartej na wyjątkowym charakterze przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego Karpat, a także rozszerzają współpracę w tym celu
 - 10) promowania technologii czystszej produkcji w celu odpowiedniego zapobiegania awariom przemysłowym, ograniczania i usuwania ich skutków oraz ochrony zdrowia ludzkiego i ekosystemów górskich
 - 11) wprowadzenia przyjaznych dla środowiska metod produkcji, dystrybucji i wykorzystywania energii, minimalizujących negatywne wpływy na różnorodność biologiczną i krajobraz, włączając w razie potrzeby, szersze wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii i rozwiązań energooszczędnych.
 - 12) prowadzenia polityki mającej na celu zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego i wiedzy ludowej ludności miejscowej oraz wyrobu i wprowadzania na rynek miejscowych produktów, wyrobów artystycznych i rękodzielniczych.
 - 13) zachowania w Karpatach tradycyjnej architektury, sposobów użytkowania ziemi, miejscowych ras zwierząt gospodarskich i odmian roślin uprawnych oraz zrównoważonego użytkowania dziko rosnących roślin.

2.3 Wkład w realizację strategii 2020 i strategii krajowych

12. W latach 2014-2020 środki UE muszą być przeznaczone na te cele związane z rozwojem kraju, które wpisują się w cele strategii Europa 2020 oraz gwarantują największe efekty mnożnikowe w sferze społecznej, gospodarczej, instytucjonalnej jak również w wymiarze terytorialnym. Większy nacisk położony zostanie na wykorzystanie potencjałów terytorialnych poprzez zintegrowane interwencje ukierunkowane na poszczególne obszary.
13. Cele Europa 2020 przekładają się operacyjnie na pakiet 10 zintegrowanych wytycznych dla działań dotyczących gospodarki i zatrudnienia oraz 7 inicjatyw o charakterze flagowym. Wsparcie wzrostu zrównoważonego wpisuje się zwłaszcza w wytyczną nr 5. *Bardziej efektywne korzystanie z zasobów i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych*, oraz następujące inicjatywy flagowe: *Europa efektywnie korzystająca z zasobów, Unia innowacji*. Zgodnie ze strategią Europa 2020 wzrost zrównoważony rozumiany jest jako wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.
14. W najważniejszych, krajowych dokumentach strategicznych - Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK), Strategii Rozwoju Kraju 2020, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 oraz w dziewięciu strategiach zintegrowanych w tym Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, podkreślony został związek nowoczesnej infrastruktury z rozwojem zrównoważonym oraz budową gospodarki konkurencyjnej, która jednocześnie uwzględnia priorytety rozwoju UE określone w Strategii Europa 2020.
15. Elementem *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju* jest KPZK 2030, traktująca równorzędnie aspekt przestrzenny i społeczno-gospodarczy. KPZK 2030 dla strategii horyzontalnych, w tym KSRR jest wytyczną dla wymiaru terytorialnego. KPZK 2030 podkreśla konieczność

specjalnego podejścia w ramach polityki przestrzennego zagospodarowania kraju obszarów funkcjonalnych szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej w tym obszarów górskich poprzez: działań na rzecz podwyższonego bezpieczeństwa powodziowego, rozwój infrastruktury turystycznej, ochronę walorów uzdrowiskowych, sanitację obszarów wiejskich, zachowanie tożsamości kulturowo-krajobrazowej, utrzymanie równowagi ekologicznej i poprawa warunków dla rolnictwa.

16. W Planie Działań służącym realizacji koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjętego przez Radę Ministrów 4 czerwca 2013 r., uznano za priorytetowe działania w związku z perspektywą budżetową UE 2014-2020, opracowanie strategii obszarów górskich przez samorządy województwa we współpracy z Ministrem Rozwoju Regionalnego i uwzględnienie ich w planach zagospodarowania przestrzennego.

17. W Umowie Partnerstwa z KE przygotowywanej w ramach programowania perspektywy finansowej 2014-2020 podkreślono, że efektywność programowania i realizacji społeczno-gospodarczych działań rozwojowych jest uwarunkowana właściwym dostosowaniem interwencji do specyfiki poszczególnych obszarów. Podejście terytorialne zakłada odejście od postrzegania obszarów przez pryzmat granic administracyjnych na rzecz ich indywidualnych potencjałów, barier i wzajemnej zależności. Oparcie interwencji na obszarach strategicznej interwencji państwa³ (OSI) jest podstawową zasadą polityki rozwojowej prowadzonej przez Polskę. **Poza pięcioma kluczowymi obszarami OSI, dla zapewnienia osiągnięcia celów Umowy Partnerstwa wskazano inne obszary w tym górskie, subregionalne.**

WNIOSKI

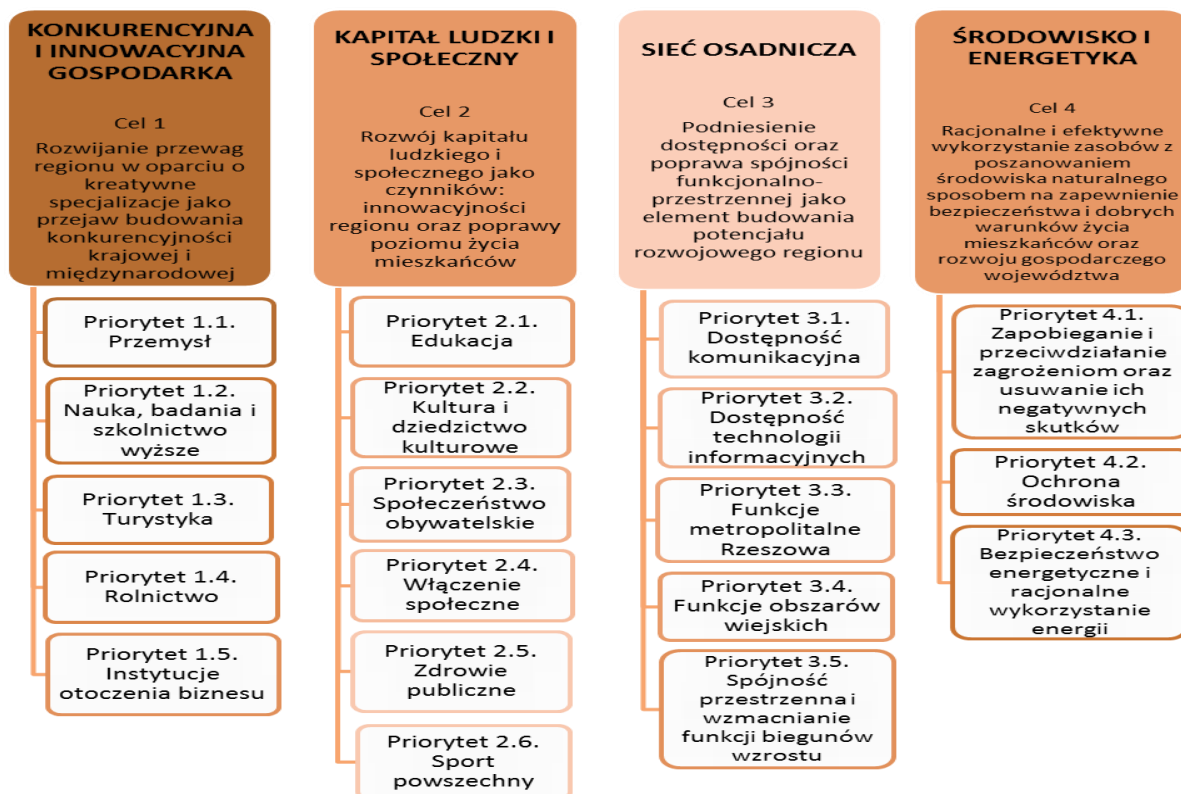
- Zgodnie z zapisami KPZP 2030 oraz Umowy Partnerstwa istnieją podstawy do utworzenia obszaru specjalnej interwencji państwa dla obszaru Karpat jako obszaru górskiego wymagającego specjalnego podejścia w ramach polityki regionalnej. W ramach OSI będzie realizowana polityka oparta na zintegrowanym podejściu w tym ukierunkowana na wewnętrzne potencjały i potrzeby.
- Z diagnozy wyzwań, potrzeb i potencjału obszaru Karpat wynika że ich realizacja przyczyni się do realizacji celów dokumentów strategicznych w tym strategii Europa 2020 poprzez budowanie podstaw gospodarki niskoemisyjnej, promowania dostosowania do zmian klimatu, ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywności wykorzystywania zasobów oraz promowania niskoemisyjnego transportu

³ Obszary geograficzne, w odniesieniu do których realizowane są cele krajowej polityki regionalnej, na podstawie z analizy specyficznych potencjałów i problemów terytorialnych, zgodnie z KSRR 2010-2020 przyjętą przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 r.

2.4 Wkład w realizację strategii regionalnych

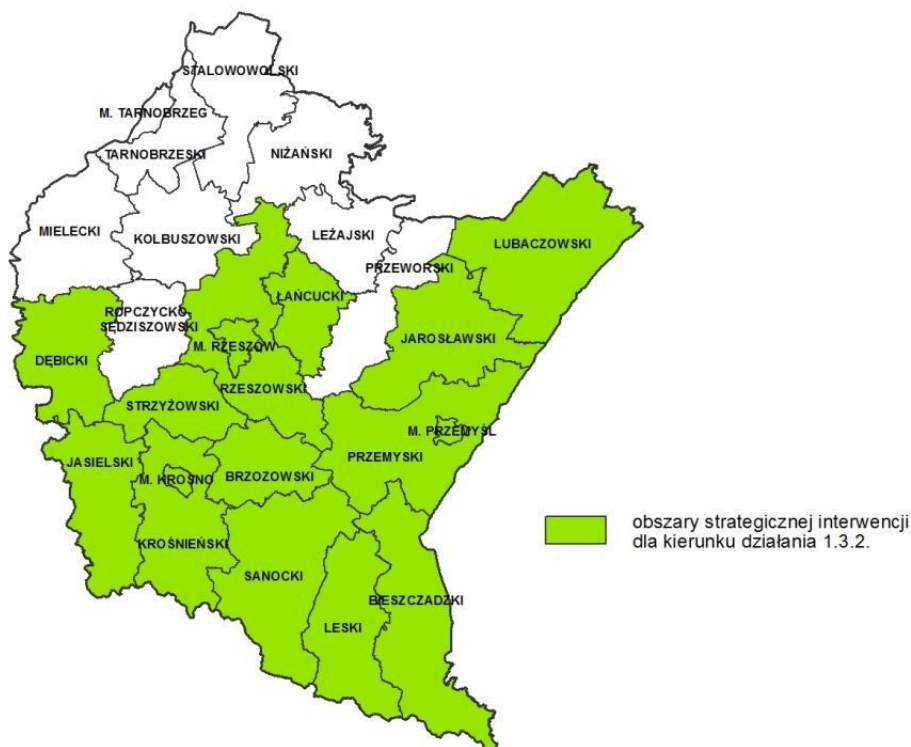
Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020

18. W Strategii wyznaczono 4 cele strategiczne planowane do realizacji w ramach 19 priorytetów tematycznych.

19. Obszary Strategicznej Interwencji - w Strategii wyznaczono 62 OSI dla każdego kierunku działań w zakresie 4 celów strategicznych (19 priorytetów). Przykładowe rozmieszczenie przestrzenne OSI Turystyka przedstawiono poniżej:

OSI TURYSTYKA

opracowanie graficzne: Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie

20. W katalogu instrumentów realizacji *Strategii* ujęto między innymi : **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014 – 2020 (RPO WP 2014-2020)**, **Podkarpackie Forum Terytorialne (PFT)** – pełniące funkcje koordynacyjne i monitorująco-ewaluacyjne – płaszczyzna dyskusji o kierunkach rozwoju regionu, **Krajowe programy operacyjne, Zintegrowane programy strategiczne**: komplementarne w stosunku do *SRW* programy rozwoju społeczno gospodarczego odnoszące się do konkretnego terytorium wyodrębnionego ze względu na jego specyfikę (np. Bieszczady, Błękitny San), stanowiące rozwinięcie i uszczegółowienie jej zapisów. **Instrumenty finansowe**: m.in. wieloletnie prognozy finansowe, pomoc finansowa udzielana jednostkom samorządu terytorialnego, partnerstwo prywatno-publiczne, preferencje podatkowe, inżynieria finansowa.

WNIOSKI:

- Realizacja głównych wyzwań i potrzeb OSI KARPATY będzie miała wkład do realizacji następujących celów i priorytetów *Strategii*
Cel 1 - Priorytet 1.3. Turystyka

Cel 2 - Priorytet 2.2. Kultura i dziedzictwo kulturowe, Priorytet 2.4. Włączenie społeczne

Cel 4 - Priorytet 4.1. Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków, Priorytet 4.2. Ochrona środowiska, Priorytet 4.3. Bezpieczeństwo energetyczne i racjonalne wykorzystanie energii
- Wyznaczone w *Strategii* OSI przedstawiają działania w układzie sektorowym a nie zintegrowanym . Kwestia do rozstrzygnięcia czy wyznaczone OSI są zgodne z rozumieniem 5 OSI wytyczonych w Umowie Partnerstwa
- W *Strategii* w ramach analizy SWOT jako szansę uznano wzmocnienie współpracy w ramach Euroregionu Karpackiego w zakresie programowania działań i wspólnego przygotowania dokumentów o charakterze strategicznym; oraz **powiązanie polityki wdrażania Konwencji Karpackiej ze Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2013 – 2020** oraz Strategią Karpacki Horyzont 2020.
- W ramach aktualizacji *Strategii* należy dodać zapisy uzasadniające utworzenie OSI KARPATY tj. w pk.1.3. *Województwo Podkarpacie w krajowych dokumentach strategicznych* należy dodać zapis „**KZPK podkreśla konieczność specjalnego podejścia w ramach polityki przestrzennego zagospodarowania kraju do obszarów funkcjonalnych szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej jakimi są obszary górskie**” oraz uwzględnić OSI KARPATY w ramach której realizowane byłyby zobowiązania wynikające z Konwencji Karpackiej i umożliwiające wspieranie tych zobowiązań, w ramach regionalnego programu operacyjnego.

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020

21. Realizacji celu głównego Strategii „Małopolska 2020” służyć będą polityki publiczne oparte na siedmiu zasadniczych obszarach aktywności samorządu województwa tj. obszarach polityki rozwoju

22. W *Strategii* przedstawiono wyzwania dla Małopolski w ramach poszczególnych obszarów polityki rozwoju. Najważniejsze z nich, w kontekście spójności z wyzwaniami dla obszaru OSI KARPATY, przedstawiono poniżej.

Wyzwanie Kompetencyjne	<ul style="list-style-type: none">• związane z potrzebą dokonania strategicznego wyboru dziedzin, w których Małopolska może i chce odgrywać rolę regionalnego lidera• ukierunkowane na adekwatne i pełne wykorzystanie potencjału gromadzonego w unikalnych umiejętnościach, dobrach i zasobach, mających decydujące znaczenie dla przewagi konkurencyjnej Małopolski		
Wyzwanie 1: Kapitał intelektualny i gospodarka wiedzy	Wyzwanie 2: Dziedzictwo regionalne, kultura i turystyka		
Wyzwanie Terytorialne	<ul style="list-style-type: none">• związane z potrzebą rozwijania i wzmacniania funkcji decydujących o pełnym włączeniu regionu jako całości oraz poszczególnych jego części – w obiegu przestrzeni gospodarczej, sięgający od poziomu lokalnego po wymiar europejski i globalny.• ukierunkowane na optymalne wykorzystanie, ale również ochronę i zabezpieczenie zróżnicowanych przestrzennie potencjałów, decydujących o atrakcyjności lokalizacyjnej regionu.		
Wyzwanie 3: Infrastruktura komunikacyjna	Wyzwanie 4: Obszary funkcjonalne na poziomie regionalnym	Wyzwanie 5: Małe i średnie miasta, obszary wiejskie	

23. Ośrodkami o znaczeniu regionalnym roli węzłowych centrów wzrostu, świadczących usługi publiczne wyższego rzędu w skali subregionalnej są Tarnów, Nowy Sącz oraz Nowy Targ i Zakopane. Tworzą one subregiony tarnowski, sądecki oraz podhalański. Kierunki działań wyznaczone dla subregionów istotne z punktu widzenia OSI KARPATY to:

- rozwój współpracy subregionalnej z przygranicznymi ośrodkami województwa podkarpackiego
- rozwój potencjału gospodarczego subregionu sądeckiego, podhalańskiego poprzez rozwój infrastruktury i usług czasu wolnego
- wykorzystanie współpracy transgranicznej ze Słowacją

24. Kierunki działań z zakresu ochrony środowiska zostały uwzględnione w obszarze nr 6 aktywności polityki rozwoju „Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne”. Główne kierunki działań w ramach obszaru to: ochrona zasobów wodnych, poprawa jakości powietrza, ochrona środowiska przed hałasem komunikacyjnym, rozwijanie systemu gospodarki odpadami, ochrona i zachowanie środowiska przyrodniczego, regionalna polityka energetyczna, edukacja w zakresie ochrony środowiska.

WNIOSKI:

- Realizacja potrzeb i wyzwań OSI KARPATY jest spójna z kierunkami działań wyznaczonymi dla subregionów sądeckiego, podhalańskiego oraz odpowiada na następujące wyzwania dla Małopolski.
Wyzwanie 2: Dziedzictwo regionalne, kultura i turystyka

Wyzwanie 4: Obszary funkcjonalne na poziomie regionalnym

Wyzwanie 5: Małe średnie miasta, obszary wiejskie
- W *Strategii* nie zaproponowano OSI, natomiast część wyzwań pokrywa się tematycznie z OSI określonymi w Umowie Partnerstwa w tym obszary wiejskie, obszary funkcjonalne. W *Strategii* wyznaczono funkcjonalne obszary subregionalne dla których następnie został przygotowany program rozwoju.
- W związku z tym proponuję się, w rozdziale *Strategii* na str. 56 w ramach jej aktualizacji, dodać punkt o następującej treści:
 - Specyficznym terytorialnie obszarem są tereny górskie Karpat charakteryzujące się niekorzystnymi warunkami fizyczno-geograficznymi, klimatycznymi i glebowymi stwarzającymi szereg utrudnień w rolnictwie, budowie infrastruktury jak również powodującymi ryzyko związane ze zmianami klimatycznymi. Naturalne zasoby i topografia Karpat tworzy specyficzny ekonomiczny system: kombinacja letniej i zimowej turystyki, przemysł i tradycyjne rękodzieło, specyficzne tradycyjne budownictwo oraz zasoby energii odnawialnej w szczególności wody. Występujące utrudnienia powodują marginalizację i peryferyjność obszaru Karpat w szczególności ośrodków położonych z dala od głównych centrów rozwoju. Wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe a przede wszystkim konieczność zachowania ekosystemów będących bazą dla usług ekosystemowych, jak również konieczność zachowania powiązań korytarzy ekologicznych, wymaga zintegrowanego ponadregionalnego spojrzenia na zagadnienia związane z obszarem Karpat, które powinny być postrzegane w sposób spójny, zapewniający optymalne wykorzystanie narzędzi polityki regionalnej i zapewniającą właściwą (ukierunkowaną terytorialnie) koordynację instrumentów wsparcia, gwarantujących zrównoważony rozwój obszarów Karpat zgodnie z Konwencją Karpacką.

lub

- dodać podtytuł „Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym”.
- Proponuje się, aby w *Strategii* w analizie SWOT w *Szansach* ująć zapis „Powiązanie polityki wdrażania Konwencji Karpackiej ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020”.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”⁴

25. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego wskazuje 2 typy obszarów:
 - obszary funkcjonalne: północny, centralny, zachodni, południowy,
 - obszary strategicznej interwencji.
26. W *Strategii* wyznaczono 12 typów obszarów strategicznej interwencji z zaznaczeniem, iż zaproponowana delimitacja obszarów jest wstępna. W *Strategii* stwierdzono, że przed wdrożeniem odpowiednio ukierunkowanych działań, ze względu na znaczną dynamikę zjawisk społeczno-gospodarczych i ograniczoną skuteczność badań statystycznych w zakresie delimitacji obszarów strategicznej interwencji, powinny być przeprowadzone analizy weryfikujące zakres przestrzenny tego typu obszarów, do uzyskania wsparcia w określonym zakresie. Delimitacja ta powinna zostać określona również w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa.
27. Zaproponowane w *Strategii* obszary strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym to:
 - Metropolia Górnośląska i jej bezpośrednie otoczenie funkcjonalne (obszar metropolitalny).
 - Aglomeracja Bielska i jej bezpośrednie otoczenie funkcjonalne.
 - Aglomeracja Częstochowska i jej bezpośrednie otoczenie funkcjonalne
 - Aglomeracja Rybnicka i jej bezpośrednie otoczenie funkcjonalne
 - Lokalne ośrodki rozwoju.
 - Obszary wiejskie.
 - Obszary cenne przyrodniczo.
 - Obszary wymagające rewitalizacji.
 - Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi.
 - Obszary korytarzy sieci transportowych.
 - Obszary przygraniczne
 - Obszary skrajnie peryferyjne
28. W ramach czterech obszarów priorytetowych wytyczono 13 celów operacyjnych w tym najistotniejszy z punktu widzenia OSI KARPATY jest obszar priorytetowy PRZESTRZEN z trzema celami operacyjnymi: Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska, Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi, Wysoki poziom ładunku przestrzennego i efektywne korzystanie z

⁴ <http://www.slaskie.pl/zalaczniki/2013/07/04/1372921202/1372921250.pdf>

przestrzeni oraz obszar priorytetowy: NOWOCZESNA GOSPODARKA w tym cel operacyjny: Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały.

29. W Strategii nie wspomniano o podpisaniu Konwencji Karpackiej. Natomiast jest informacja, że na obszarze województwa, utworzone zostały z inicjatywy władz lokalnych trzy euroregiony: Silesia, Śląsk Cieszyński i Beskidy, które podejmują współpracę przede wszystkim w dziedzinie kultury i turystyki.

WNIOSKI:

- Realizacja głównych wyzwań i potrzeb obszaru Karpat w ramach OSI będzie miała wkład do realizacji celów i priorytetów *Strategii* w Obszarze priorytetowym: PRZESTRZEŃ i NOWOCZESNA GOSPODARKA oraz działań w ramach OSI: Obszary cenne przyrodniczo, Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, Obszary przygraniczne, Obszary skrajnie peryferyjne
- Proponuje się, aby w *Strategii* w analizie SWOT w *Szansach* ująć zapis „Powiązanie polityki wdrażania Konwencji Karpackiej ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” oraz na str. 144 w pkt. 1.4. *Współpraca terytorialna* przedstawić informację o podpisaniu Konwencji Karpackiej oraz uwzględnić dodatkowy 13 obszar strategicznej interwencji „Obszar Karpat” z następującym uzasadnieniem:
 - Specyficznym terytorialnie obszarem są tereny górskie Karpat charakteryzujące się niekorzystnymi warunkami fizyczno- geograficznymi, klimatycznymi i glebowymi stwarzającymi szereg utrudnień w rolnictwie, budowie infrastruktury jak również powodującymi ryzyka związane ze zmianami klimatycznymi. Naturalne zasoby i topografia Karpat tworzy specyficzny ekonomiczny system: kombinacja letniej i zimowej turystyki, przemysł i tradycyjne rękodzieło, specyficzne tradycyjne budownictwo oraz zasoby energii odnawialnej w szczególności wody. Występujące utrudnienia powodują marginalizację i peryferyjność w szczególności obszaru Karpat odległego od głównych centrów rozwoju. Wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe a przede wszystkim konieczność zachowania ekosystemów będących bazą dla usług ekosystemowych jak również konieczność zachowania powiązań korytarzy ekologicznych wymaga zintegrowanego ponadregionalnego spojrzenia na zagadnienia związane z obszarem Karpat, które powinny być postrzegane w sposób spójny, zapewniający optymalne wykorzystanie narzędzi polityki regionalnej i zapewnieniem właściwej (ukierunkowanej terytorialnie) koordynacji instrumentów wsparcia gwarantujących zrównoważony rozwój obszarów Karpat zgodnie z Konwencją Karpacką.

30. Strategia jest komplementarna wobec strategii wojewódzkich, ma charakter ponadregionalny oraz uwzględnia zapisy Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (2030), Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (2020) oraz 9 strategii zintegrowanych oraz jest – platformą komunikacji oraz stałego zawiązywania i utrwalania współpracy pomiędzy podmiotami z obydwu województw; oznacza to, że zawarte w Strategii działania i przedsięwzięcia nie wyczerpują listy projektów współpracy, a kolejne projekty powstawać będą w trakcie wdrażania Strategii w wyniku inicjatywy zainteresowanych podmiotów z województw małopolskiego i śląskiego

31. Strategia wyznacza kierunki działań związanych w szczególności z rozwojem gospodarczym i kulturowo-edukacyjnym dwóch południowych regionów. Do realizacji zobowiązań Konwencji Karpackiej zaliczyć można działania w ramach celu II Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy na rzecz efektywnego wykorzystania możliwości rozwojowych:

2.4. Rozwijanie współpracy w zakresie ochrony środowiska i zabezpieczenia przed sytuacjami kryzysowymi

2.4.1. Wspólne działania na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

2.4.2. Ochrona dolin rzek mających zlewnie w obu województwach, w tym ochrona przeciwpowodziowa (retencja i obwałowania) oraz wspólne przedsięwzięcia na rzecz przeciwdziałania zjawisku suszy.

2.4.3. Współpraca województw w zakresie gospodarki odpadami.

2.4.4. Zacieśnianie współpracy na rzecz poprawy jakości powietrza.

2.4.5. Integracja regionalnych systemów bezpieczeństwa, w tym w zakresie reagowania i likwidacji skutków katastrof oraz klęsk żywiołowych.

2.4.6. Działania na rzecz ochrony rzadkich i zagrożonych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt na granicy województw

WNIOSKI

- **Wymagane jest uaktualnienie *Strategii* i uwzględnienie wspólnych działań z województwem podkarpackim w zakresie realizacji postanowień Konwencji Karpackiej lub przygotowanie wspólnej strategii dla obszarów górskich Karpat przez samorządy wojewódzkie.**

3 Kierunki działań dla uwzględnienia OSI KARPATY w dokumentach programowych na lata 2014-2020

32. Uzasadnienie dla utworzenia obszaru strategicznej interwencji KARPAT:

- zarządzanie różnorodnością biologiczną i ekologicznymi powiązaniami na obszarze Karpat, wymaga ponadregionalnych rozwiązań;
- karpackie usługi ekosystemowe łącznie z Naturą 2000, jak również ochroną gleb, stanowią silny związek pomiędzy różnymi typami terytorialnymi;

- ze względu na różnorodność karpackiego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, współpraca ponadregionalna może pomóc sprostać wspólnym wyzwaniom spowodowanym przez czynniki zewnętrzne takie jak: zmiany demograficzne, globalizacja gospodarki, zwiększenie mobilności osób i towarów, powstanie społeczeństwa informacyjnego i zmiany klimatyczne;
 - wymiana wiedzy i doświadczeń, rozwój strategii i koncepcji celem wykorzystania istniejących możliwości i radzenia sobie z zagrożeniami, może **tworzyć ponadregionalną wartość dodaną**.
33. W niniejszym dokumencie uznano, że priorytetowym działaniem jest określenie w dokumentach programowych na okres budżetowy UE 2014-2020 obszaru Karpat jako obszaru strategicznej interwencji, określenie kluczowych przedsięwzięć mogących zostać objęte wsparciem, co wymaga uwzględnienia zaleceń i wymogów MRR i KE co do zakresu programów operacyjnych zawartych w *Podręczniku systemu programowania i wdrażania programów operacyjnych 2014-2020* oraz w *Draft template and guidelines for the content of the operational programme*⁵. **Zgodnie z zaleceniami KE i MRR zagadnienia dotyczące OSI powinny być ujęte w rozdziale Zintegrowane podejście terytorialne.**
34. Proponuje się rozważyć dwa warianty utworzenia obszaru strategicznej interwencji państwa OSI KARPATY, ponieważ z projektu Umowy Partnerstwa wynika że dodatkowym elementem wspierającym wymiar terytorialny mogą być poza pięcioma kluczowymi OSI i innymi w tym obszary górskie, ponadregionalne przedsięwzięcia będące wynikiem porozumień zawieranych przez samorządy województw związanych z inicjatywami w zakresie strategii ponadregionalnych. Działania w ramach tych obszarów mogą być prowadzone przy zastosowaniu specjalnych kryteriów wyboru.
35. Proponowane warianty OSI:
- 1) Wariant 1 - ujęcie OSI KARPATY w każdym regionalnym programie operacyjnym,
 - 2) Wariant 2 - utworzenie ponadregionalnego OSI KARPATY w oparciu o porozumienie ponadregionalne celem realizacji ponadregionalnych przedsięwzięć.
36. Podstawą dla ponadregionalnego OSI Karpaty byłaby *Strategia dla rozwoju Polski Południowej, Konwencja Karpacka* do czasu opracowania ponadregionalnej strategii górskiej, zgodnie z planem działań służącym realizacji KZPK 2030 zatwierdzonym przez Radę Ministrów. Natomiast podstawa OSI KARPATY w każdym programie regionalnym, byłyby zapisy strategii regionalnych zaktualizowane w wyniku kolejnych prac planistycznych.

OSI KARPATY- Wariant 1

Województwo Małopolskie 2014-2020

37. Zarząd Województwa Małopolskiego w dniu 18 lipca 2013 r. przyjął Wstępny projekt regionalnego programu operacyjnego dla Województwa Małopolskiego na lata 2014-

⁵ http://www.faow.org.pl/images/dokumenty/PO_2014-2020/PO_2014-2020_podrecznik/template%20OP.pdf

2020⁶. Dokument wraz z Załoženiami projektu RPO dla Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020⁷ był poddany konsultacjom społecznym, które zakończyły się 15 września 2013 r.

38. W ramach wstępnego RPO WM 2014-2020 przewiduje się zastosowanie 2 typów instrumentów rozwoju terytorialnego, tj.
 - 1) zintegrowanej inwestycji terytorialnej będącej instrumentem dedykowanej interwencji w ramach miejskiego obszaru funkcjonalnego Krakowa (obszar strategicznej interwencji państwa)
 - 2) subregionalnego programu rozwoju, tj. instrumentu dedykowanego interwencji w ramach 5 subregionów funkcjonalnych (obszary strategicznej interwencji regionu): Krakowski Obszar Metropolitalny, Małopolska Zachodnia, Subregion tarnowski, Subregion sądecki, Subregion podhalański. W ramach Programu Rozwoju Subregionu Sądeckiego i Subregionu Podhalańskiego wśród geograficznych obszarów Strategicznej Interwencji wyszczególniono obszary górskie jednak działania nie odnoszą się wprost do zobowiązań wynikających z Konwencji Karpackiej oraz nie uwzględniają podejścia ponadregionalnego..
39. Mając na uwadze powyższe dwa typy instrumentów rozwoju terytorialnego proponuje się uwzględnić wsparcie dla obszaru strategicznej interwencji KARPATY w ramach Subregionalnego Programu Rozwoju 2014-2020 lub rozważyć możliwość utworzenia oddzielnego Programu Rozwoju Obszaru Karpat 2014-2020. Zakładając zaawansowany stan prac nad przygotowaniem regionalnych programów regionalnych, w niniejszej koncepcji przedstawia się propozycję zapisów w już istniejących dokumentach programowych tj. w *Załozeniach Subregionalnego Programu Rozwoju 2014-2020*⁸, w *Załozeniach regionalnego programu operacyjnego dla województwa małopolskiego na lata 2014-2020*⁹, we *Wstępnym projekcie regionalnego programu operacyjnego dla województwa małopolskiego na lata 2014-2020*¹⁰, zgodnie z sugerowanymi zmianami w strategiach rozwojowych.
40. Załozeniach Subregionalnego Programu Rozwoju 2014-2020 należy dodać punkt 1.6. z następującymi zapisami:

PROGRAM ROZWOJU OBSZARU KARPAT

PODSTAWOWE INFORMACJE O REGIONIE

⁶

http://www.malopolskie.pl/Pliki/2013/Za%C5%82%C4%85cznik_wst%C4%99pny%20projekt%20RPO%202014-2020_poZWM.pdf

⁷

http://www.malopolskie.pl/Pliki/2013/Za%C5%82%C4%85cznik%20nr%201_z%C5%82o%C5%BCenia%20RPO%202014-2020.pdf

⁸

http://malopolskie.pl/Pliki/2012/Uchwala_ZALOZENIA_zal_1.pdf

⁹

http://www.malopolskie.pl/Pliki/2013/Za%C5%82%C4%85cznik%20nr%201_z%C5%82o%C5%BCenia%20RPO%202014-2020.pdf

¹⁰

http://www.malopolskie.pl/Pliki/2013/Za%C5%82%C4%85cznik_wst%C4%99pny%20projekt%20RPO%202014-2020_poZWM.pdf

OBSZAR KARPAT, obejmujący swoim zasięgiem przestrzennym powiaty:

- bocheński,
- brzeski,
- gorlicki,
- krakowski,
- limanowski,
- myślenicki,
- Miasto Nowy Sącz,
- nowosądecki,
- nowotarski,
- suski,
- tarnowski,
- tatrzański,
- wadowicki

Liczba ludności zamieszkująca obszar Karpat Małopolsce wynosi 870 tys. osób

Powierzchnia obszaru Karpat 6 156 km²

Średnia gęstość zaludnienia obszaru wynosi 141 osób/km²

ELEMENTY ANALIZY STRATEGICZNEJ

Obszar Karpat jako obszar górski, jest specyficznym terytorialnie makroregionem charakteryzującym się niekorzystnymi warunkami fizyczno-geograficznymi, klimatycznymi i glebowymi stwarzającym szereg zagrożeń, jak również unikalnym bogactwem przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego oraz ważną ostoją różnorodności biologicznej i obszarem źródliskowym głównych rzek. Naturalne zasoby i topografia Karpat oprócz utrudnień w rolnictwie, budowie infrastruktury tworzy specyficzny ekonomiczny system wykorzystujący między innymi występujące tutaj ekosystemy: kombinacja letniej i zimowej turystyki, przemysł i tradycyjne rękodzieło, specyficzne tradycyjne budownictwo i nowoczesne, wykorzystywanie energii odnawialnej w szczególności wody.

Głównym celem działań na obszarze karpackim powinno być zachowanie właściwej równowagi pomiędzy ochroną, zachowaniem przestrzeni Karpat a rozwojem gospodarczym i społecznym z uwzględnieniem ponadregionalnych rozwiązań w zakresie zarządzania różnorodnością biologiczną i ekologicznymi powiązaniem oraz wykorzystaniem usług eko-systemowych, w zgodzie z Konwencją Karpacką.

Dla budowania konkurencyjnej gospodarki obszaru Karpat konieczne jest utrzymanie intensywnego rozwoju turystyki i jej znaczenia w gospodarce jako ważnego czynnika mogącego odgrywać istotną rolę w generowaniu wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

Istotne jest również rozwiązywanie problemów związanych z rozwojem społeczno-demograficznym, promocją efektywnego wykorzystania zasobów oraz ustanowienie instrumentów niskoemisyjnej polityki poprzez formułowanie specyficznych potrzeb i wyzwań, rozwoju polityk planowania przestrzennego, technologicznych i operacyjnych innowacji i narzędzi w systemie niskoemisyjnym.

Zagadnienia związane z obszarem Karpat powinny być postrzegane w sposób spójny, zapewniający optymalne wykorzystanie narzędzi polityki regionalnej i zapewnieniem właściwej (ukierunkowanej terytorialnie) koordynacji instrumentów wsparcia gwarantujących zrównoważony rozwój obszarów Karpat. Obszar oddziaływania tych instrumentów powinien zostać wyznaczony na poziomie ponadregionalnym, przy zastosowaniu jednolitych kryteriów.

W perspektywie do 2020 roku, dzięki ponadregionalnemu porozumieniu i współpracy samorządów i zdobytemu doświadczeniu jak również nawiązaniu współpracy przygranicznej, możliwe będzie wspieranie zrównoważonego rozwoju Karpat w układzie międzynarodowym w okresie programowania UE po 2020 r.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Tematyczne obszary strategicznej interwencji

1. Efektywne korzystanie z zasobów
2. Niskoemisyjna przestrzeń Karpat
3. Rozwój zielonej gospodarki

Geograficzne obszary strategicznej interwencji

1. Makroregiony Polskich Karpat (szkic 1)

OBSZAR TEMATYCZNY 1.		
EFEKTYWNE KORZYSTANIE Z ZASOBÓW		
TYP PRZEDSIĘWZIĘĆ	POZIOM REALIZACJI	WIODĄCY PROGRAM STRATEGICZNY
1.1. Infrastruktura ochrony środowiska: <ul style="list-style-type: none"> – Gospodarka ściekowa – Gospodarka odpadami – Ochrona powietrza 	Ponadregionalny Subregionalny regionalny	SUBREGIONALNY PROGRAM ROZWOJU
1.2. Wzmocnienie ochrony i, połączeń ekosystemów <ul style="list-style-type: none"> – zielona infrastrukturalna – waloryzacja usług ekosystemowych Karpat i zintegrowanie ich w ramach polityk wdrożeniowych – zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej 	Ponadregionalny Subregionalny Regionalny	SUBREGIONALNY PROGRAM ROZWOJU

– obszary Natura 2000		
1.3. Ochrona i zachowanie krajobrazu i dziedzictwa kulturowego	Ponadregionalny Subregionalnych Regionalny	SUBREGIONALNY PROGRAM ROZWOJU

OBSZAR TEMATYCZNY 2.

NISKOEMISYJNA PRZESTRZEŃ KARPAT

TYPY PRZEDSIĘWZIĘĆ	POZIOM REALIZACJI	WIODĄCY PROGRAM STRATEGICZNY
1.1. projekty zgodnie z planami niskoemisyjnej gospodarki	Ponadregionalny Subregionalny regionalny	

OBSZAR TEMATYCZNY 3.

ROZWÓJ ZIELONEJ GOSPODARKI

TYPY PRZEDSIĘWZIĘĆ	POZIOM REALIZACJI	WIODĄCY PROGRAM STRATEGICZNY
1.1. Rozwój turystyki 1.2. Poprawa warunków dla stosowania ekoinowacji	Ponadregionalny Subregionalny regionalny	

OBSZAR GEOGRAFICZNY

MAKROREGIONY POLSKICH KARPAT

DELIMITACJA	Delimitacja tych obszarów zostanie ustalona w ramach prac nad Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa na podstawie KPZK 2030 oraz <i>Plan Działań służący realizacji</i>
-------------	---

	<i>Konceptji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</i>
ZAKRES INTERWENCJI	Tematyczny obszar strategicznej interwencji: 1,2,3

Kryteria strategiczne

Przy wyborze projektów następujące aspekty powinny być brane pod uwagę:

- wkład do efektywnego korzystania z zasobów (np. efektywność energetyczna, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, redukcja gazów cieplarnianych, efektywne wykorzystanie wody, oczyszczanie ścieków, oszczędne użytkowanie gruntów, zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling;
- wkład w rozwój zielonej infrastruktury z uwzględnieniem obszarów Natura 2000;
- wkład do szerszego upowszechnienia wiedzy o adaptacji do zmian klimatycznych i zapobieganiu ryzykom;
- wkład do zwiększenia możliwości zatrudnienia, edukacji, i usług w kontekście ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju

41. W *Założeniach regionalnego programu operacyjnego dla województwa małopolskiego na lata 2014-2020* uwzględnić w pkt. 1 *Wymiar terytorialny w regionalnym programie operacyjnym*:

- Obszar Karpat – wsparcie planowane w ramach Subregionalnego Programu Rozwoju 2014-2020 (lub Programu Rozwoju Obszaru Karpat 2014-2020)

Proponuje się, aby interwencje ukierunkowane terytorialnie, planowane w OSI KARPATY zostały uwzględnione w następujących osiach priorytetowych regionalnego programu operacyjnego:

- Oś priorytetowa 3. Aktywna gospodarcza Małopolska
- Oś priorytetowa 4. Regionalna polityka energetyczna przyjazna środowisku
- Oś priorytetowa 6. Dziedzictwo i przestrzeń regionalna
- Oś priorytetowa 9. Region spójny społecznie

42. *Wstępny projekt regionalnego programu operacyjnego dla województwa małopolskiego na lata 2014-2020*

- 1) Sugeruje się, aby w rozdziale 5 *Zintegrowane podejście terytorialne* na str.135 uzupełnić zapis dotyczący interwencji na innych, wyodrębnionych przestrzennie obszarach „**Obszar Karpat – wsparcie planowane w ramach Subregionalnego Programu Rozwoju 2014-2020**” lub „**Obszar Karpat - wsparcie w ramach Programu Rozwoju Obszaru Karpat 2014-2020**” jeżeli zostanie podjęta taka decyzja w ramach porozumienia ponadregionalnego.

- 2) Interwencja ukierunkowana terytorialnie planowana do realizacji w ramach instrumentu subregionalnego – została uwzględniona w następujących osiach priorytetowych regionalnego programu operacyjnego:
- Oś priorytetowa 3 Aktywna gospodarczo Małopolska
 - Oś priorytetowa 4 Regionalna polityka energetyczna przyjazna środowisku
 - Oś priorytetowa 6 Dziedzictwo i przestrzeń regionalna
 - Oś priorytetowa 7 Nowoczesna infrastruktura transportowa dla rozwoju społeczno - gospodarczego
 - Oś priorytetowa 8 - Region spójny społecznie
- 3) W przypadku opracowania wspólnej strategii rozwoju obszarów górskich Karpat, wskazanie będzie odniesienie się w rozdziale 5.6. *Podejście Makroregionalne* do zgodności zapisów regionalnego programu operacyjnego z proponuje się legią górską.

OSI KARPATY – wariant 2

43. Utworzenie OSI zgodnie z wariantem 2, wymaga podpisania ponadregionalnego porozumienia pomiędzy samorządami wojewódzkimi celem ustalenia zasad przygotowania i wdrażania wspólnej strategii dla obszaru Karpat dla perspektywy finansowej 2014-2020 z uwzględnieniem perspektywy kolejnych lat, pod kątem przygotowania oddzielnego programu priorytetowego wspieranego środkami funduszy UE. Następnie przygotowanie Programu Rozwoju dla Obszaru Karpat 2014-2020. W ramach OSI wg. Wariantu 2, ważnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego powinna być współpraca trans graniczna.

Województwo Śląskie 2014-2020

44. **Zarząd Województwa Śląskiego w dniu 22 października 2013 r. przyjął trzecią wersję Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020¹¹.**
45. Zintegrowane podejście terytorialne w ramach RPO WSL 2014-2020 będzie wdrażane na obszarach funkcjonalnych czterech Subregionów: Centralnego, Północnego, Południowego i Zachodniego, stanowiących - zgodnie ze Strategią rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2020+” - obszary polityki rozwoju. Jednocześnie, dodatkowe wsparcie, pochodzące z krajowej rezerwy programowej będzie ukierunkowane na obszary strategicznej interwencji państwa (OSI) wskazane w Umowie Partnerstwa.
46. W RPO WSL 2014-2020 nie wymienia się szczegółowo OSI tak jak w Strategii rozwoju „Śląskie 2020+” natomiast podkreślono, że działania o charakterze terytorialnym realizowane na obszarach miejskich w ramach RPO WSL 2014-2020, będą komplementarne z działaniami w ramach krajowych programów operacyjnych m.in. PO IR, PO WER, PO IiŚ 2014-2020 finansowanych z Funduszu Spójności, w tym w ramach których będzie wspierana realizacja ważnych przedsięwzięć przyczyniających się do osiągnięcia celów rozwojowych OSI.
47. Wsparcie interwencji w subregionach planuje się poprzez szerokie zastosowanie instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) realizowane w ramach strategii ZIT z listą projektów, przygotowane dla 4 subregionów. ZIT-y będą głównym instrumentem interwencji

¹¹ <http://rpo.slaskie.pl/zalaczniki/2013/10/30/1383135929.pdf>

terytorialnych i tematycznych na obszarze województwa śląskiego. Zostanie utworzony system instytucjonalny zarządzany ZIT-ami finansowany z PO Pomoc Techniczna 2014-2020.

48. W załączniku nr 5 do RPO WSL 2014-2020 przedstawiono wykaz gmin w Subregionie Południowym, Subregionie Północnym, Subregionie Zachodnim natomiast gminy Subregionu Centralnego przedstawiono w załączniku 4.

49. Gminy położone na obszarze Karpat znajdują się w Subregionie Południowym. Dla obszaru Subregionu Południowego zostanie opracowana strategia ZIT z listą projektów. Istotne jest, aby aktywnie uczestniczyć w przygotowywaniu ZIT, celem uwzględnienia zobowiązań wynikających z Konwencji Karpackiej.

50. W ramach ZIT wspierane będą następujące kierunki interwencji:

- przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach typu „brownfield”,
- kompleksowe wspieranie efektywności energetycznej oraz odnawialnych źródeł energii,
- rozwój zrównoważonego, sprawnego transportu łączącego cały subregion centralny,
- poprawa gospodarowania odpadami,
- poprawa gospodarki wodno-ściekowej,
- poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze subregionu,
- przywracanie funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanych obszarów subregionu,
- poprawa dostępu i jakości usług edukacyjnych na obszarze funkcjonalnym subregionu.

51. Zaproponowane w RPO WSL 2014-2020 zintegrowane podejście terytorialne oparte na zastosowaniu instrumentu ZIT i pokryciu praktycznie całego województwa śląskiego strategiami ZIT, uniemożliwiają wprowadzenie zapisów związanych z utworzeniem OSI KARPATY. Zapisy te powinny się znaleźć w strategii rozwoju oraz w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego tak jak zaproponowano w ramach analizy .

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014-2020

52. RPO WP 2014-2020 jest w trakcie opracowania. Wskazane jest podczas trwania konsultacji społecznych zapewnić uwzględnienie zapisów dot. OSI KARPATY zaproponowanych w ramach analizy Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020.

4 Podsumowanie

Zgodnie z *Planem działań służącym realizacji Koncepcji przestrzennego Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 20030* przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 4 czerwca 2013 r. konieczne jest, w ujęciu horyzontalnym, opracowanie przez samorządy wojewódzkie wspólnie z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju strategii rozwoju obszaru górskiego Karpat, która byłaby podstawą wyznaczenia Obszaru OSI Karpaty. Podstawowym zadaniem jest podpisanie porozumienia między samorządami wojewódzkimi celem realizacji ww. zadania.

Natomiast odnosząc się do aktualnych zapisów dokumentów strategicznych i programowych przygotowanych przez regiony położone na obszarze Karpat, istnieje potrzeba ich uzupełnienia, aby w pełni realizowały zdiagnozowane wyzwania i potrzeby obszaru Karpat, zgodnie z zasadą zintegrowanego ponadregionalnego podejścia do zrównoważonego rozwoju obszarów górskich. Wytyczne w tym zakresie dla Urzędów Marszałkowskich przedstawiono poniżej.

4.1 Urząd Marszałkowski województwa małopolskiego

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020

W rozdziale *Strategii* na str. 56 w ramach jej aktualizacji, dodać punkt o następującej treści:

- Specyficznym terytorialnie obszarem są tereny górskie Karpat charakteryzujące się niekorzystnymi warunkami fizyczno-geograficznymi, klimatycznymi i glebowymi stwarzającymi szereg utrudnień w rolnictwie, budowie infrastruktury jak również powodującymi ryzyka związane ze zmianami klimatycznymi. Naturalne zasoby i topografia Karpat tworzy specyficzny ekonomiczny system: kombinacja letniej i zimowej turystyki, przemysł i tradycyjne rękodzieło, specyficzne tradycyjne budownictwo oraz zasoby energii odnawialnej w szczególności wody. Występujące utrudnienia powodują marginalizację i peryferyjność obszaru Karpat w szczególności ośrodków położonych z dala od głównych centrów rozwoju. Wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe a przede wszystkim konieczność zachowania ekosystemów będących bazą dla usług ekosystemowych, jak również konieczność zachowania powiązań korytarzy ekologicznych, wymaga zintegrowanego ponadregionalnego spojrzenia na zagadnienia związane z obszarem Karpat, które powinny być postrzegane w sposób spójny, zapewniający optymalne wykorzystanie narzędzi polityki regionalnej i zapewniającą właściwą (ukierunkowaną terytorialnie) koordynację instrumentów wsparcia, gwarantujących zrównoważony rozwój obszarów Karpat zgodnie z Konwencją Karpacką.
- lub
- dodać podtytuł „Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym”.
- Proponuje się, aby w *Strategii* w analizie SWOT w *Szansach* ująć zapis „Powiązanie polityki wdrażania Konwencji Karpackiej ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020”.

Wstępny projekt regionalnego programu operacyjnego dla Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

Z uwagi na realizowanie podejścia terytorialnego Subregiony, proponuje się aby w Założeniach Subregionalnego Programu Rozwoju 2014-2020 dodać punkt 1.6. z następującymi zapisami:

PROGRAM ROZWOJU OBSZARU KARPAT

PODSTAWOWE INFORMACJE O REGIONIE

OBSZAR KARPAT, obejmujący swoim zasięgiem przestrzennym:

- bocheński,
- brzeski,
- gorlicki,
- krakowski,
- limanowski,
- myślenicki,
- Miasto Nowy Sącz,
- nowosądecki,
- nowotarski,
- suski,

- tarnowski,
- tatrzański,
- wadowicki

Liczba ludności zamieszkująca obszar Karpat Małopolsce wynosi 870 tys. osób

Powierzchnia obszaru Karpat 6 156 km²

Średnia gęstość zaludnienia obszaru wynosi 141 osób/km²

ELEMENTY ANALIZY STRATEGICZNEJ

Obszar Karpat jako obszar górski, jest specyficznym terytorialnie makroregionem charakteryzującym się niekorzystnymi warunkami fizyczno-geograficznymi, klimatycznymi i glebowymi stwarzającym szereg zagrożeń, jak również unikalnym bogactwem przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego oraz ważną ostoją różnorodności biologicznej i obszarem źródliskowym głównych rzek. Naturalne zasoby i topografia Karpat oprócz utrudnień w rolnictwie, budowie infrastruktury tworzy specyficzny ekonomiczny system wykorzystujący między innymi występujące tutaj ekosystemy: kombinacja letniej i zimowej turystyki, przemysł i tradycyjne rękodzieło, specyficzne tradycyjne budownictwo i nowoczesne, wykorzystywanie energii odnawialnej w szczególności wody.

Głównym celem działań na obszarze karpackim powinno być zachowanie właściwej równowagi pomiędzy ochroną, zachowaniem przestrzeni Karpat a rozwojem gospodarczym i społecznym z uwzględnieniem ponadregionalnych rozwiązań w zakresie zarządzania różnorodnością biologiczną i ekologicznymi powiązaniem oraz wykorzystaniem usług eko-systemowych, w zgodzie z Konwencją Karpacką.

Dla budowania konkurencyjnej gospodarki obszaru Karpat konieczne jest utrzymanie intensywnego rozwoju turystyki i jej znaczenia w gospodarce jako ważnego czynnika mogącego odgrywać istotną rolę w generowaniu wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

Istotne jest również rozwiązywanie problemów związanych z rozwojem społeczno-demograficznym, promocją efektywnego wykorzystania zasobów oraz ustanowienie instrumentów niskoemisyjnej polityki poprzez formułowanie specyficznych potrzeb i wyzwań, rozwoju polityk planowania przestrzennego, technologicznych i operacyjnych innowacji i narzędzi w systemie niskoemisyjnym.

Zagadnienia związane z obszarem Karpat powinny być postrzegane w sposób spójny, zapewniający optymalne wykorzystanie narzędzi polityki regionalnej i zapewnieniem właściwej (ukierunkowanej terytorialnie) koordynacji instrumentów wsparcia gwarantujących zrównoważony rozwój obszarów Karpat. Obszar oddziaływania tych instrumentów powinien zostać wyznaczony na poziomie ponadregionalnym, przy zastosowaniu jednolitych kryteriów.

W perspektywie do 2020 roku, dzięki ponadregionalnemu porozumieniu i współpracy samorządów i zdobytemu doświadczeniu jak również nawiązaniu współpracy przygranicznej, możliwe będzie wspieranie zrównoważonego rozwoju Karpat w układzie międzynarodowym w okresie programowania UE po 2020 r.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Tematyczne obszary strategicznej interwencji

1. Efektywne korzystanie z zasobów
2. Niskoemisyjna przestrzeń Karpat

3. Rozwój zielonej gospodarki

Geograficzne obszary strategicznej interwencji

1. Makroregiony Polskich Karpat

OBSZAR TEMATYCZNY 1. EFEKTYWNE KORZYSTANIE Z ZASOBÓW		
TYP PRZEDSIĘWZIĘĆ	POZIOM REALIZACJI	WIODĄCY PROGRAM STRATEGICZNY
1.4. Infrastruktura ochrony środowiska: – Gospodarka ściekowa – Gospodarka odpadami – Ochrona powietrza	Ponadregionalny Subregionalny regionalny	SUBREGIONALNY PROGRAM ROZWOJU
1.5. Wzmocnienie ochron i, połączeń ekosystemów – zielona infrastrukturalna – waloryzacja usług ekosystemowych Karpat i zintegrowanie ich w ramach polityk wdrożeniowych – zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej – obszary Natura 2000	Ponadregionalny Subregionalny Regionalny	SUBREGIONALNY PROGRAM ROZWOJU
1.6. Ochrona i zachowanie krajobrazu i dziedzictwa kulturowego	Ponadregionalny Subregionalnych Regionalny	SUBREGIONALNY PROGRAM ROZWOJU

OBSZAR TEMATYCZNY 2. NISKOEMISYJNA PRZESTRZEŃ KARPAT		
TYPY PRZEDSIĘWZIĘĆ	POZIOM REALIZACJI	WIODĄCY PROGRAM STRATEGICZNY
1.2. projekty zgodnie z planami niskoemisyjnej gospodarki	Ponadregionalny Subregionalny	

KONCEPCJA OBSZARU STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KARPATY

	regionalny	
--	------------	--

OBSZAR TEMATYCZNY 3. ROZWÓJ ZIELONEJ GOSPODARKI		
TYPY PRZEDSIĘWZIĘĆ	POZIOM REALIZACJI	WIODĄCY PROGRAM STRATEGICZNY
1.3. Rozwój turystyki 1.4. Poprawa warunków dla stosowania ekoinowacji	Ponadregionalny Subregionalny regionalny	

OBSZAR GEOGRAFICZNY MAKROREGIONY POLSKICH KARPAT	
DELIMITACJA	Delimitacja tych obszarów zostanie ustalona w ramach prac nad Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa na podstawie KPZK 2030 oraz <i>Plan Działań służący realizacji Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</i>
ZAKRES INTERWENCJI	Tematyczny obszar strategicznej interwencji: 1,2,3

Kryteria strategiczne

Przy wyborze projektów następujące aspekty powinny być brane pod uwagę:

- wkład do efektywnego korzystania z zasobów (np. efektywność energetyczna, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, redukcja gazów cieplarnianych, efektywne

- wykorzystanie wody, oczyszczanie ścieków, oszczędne użytkowanie gruntów, zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling;
- wkład w rozwój zielonej infrastruktury z uwzględnieniem obszarów Natura 2000;
 - wkład do szerszego upowszechnienia wiedzy o adaptacji do zmian klimatycznych i zapobieganiu ryzykom;
 - wkład do zwiększenia możliwości zatrudnienia, edukacji, i usług w kontekście ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju

W Założeniach regionalnego programu operacyjnego dla województwa małopolskiego na lata 2014-2020 uwzględnić w pkt. 1 Wymiar terytorialny w regionalnym programie operacyjnym:

- Obszar Karpat – wsparcie planowane w ramach Subregionalnego Programu Rozwoju 2014-2020 (lub Programu Rozwoju Obszaru Karpat 2014-2020)

Proponuje się, aby interwencje ukierunkowane terytorialnie, planowane w OSI KARPATY zostały uwzględnione w następujących osiach priorytetowych regionalnego programu operacyjnego:

- Oś priorytetowa 3. Aktywna gospodarcza Małopolska
- Oś priorytetowa 4. Regionalna polityka energetyczna przyjazna środowisku
- Oś priorytetowa 6. Dziedzictwo i przestrzeń regionalna
- Oś priorytetowa 9. Region spójny społecznie

Wstępny projekt regionalnego programu operacyjnego dla województwa małopolskiego na lata 2014-2020

- 1) Sugeruje się, aby w rozdziale 5 *Zintegrowane podejście terytorialne* na str.135 uzupełnić zapis dotyczący interwencji na innych, wyodrębnionych przestrzennie obszarach „Obszar Karpat – wsparcie planowane w ramach Subregionalnego Programu Rozwoju 2014-2020” lub „Obszar Karpat - wsparcie w ramach Programu Rozwoju Obszaru Karpat 2014-2020” jeżeli zostanie podjęta taka decyzja w ramach porozumienia ponadregionalnego.
- 2) Interwencja ukierunkowana terytorialnie planowana do realizacji w ramach instrumentu subregionalnego – została uwzględniona w następujących osiach priorytetowych regionalnego programu operacyjnego:
 - Oś priorytetowa 3 Aktywna gospodarczo Małopolska
 - Oś priorytetowa 4 Regionalna polityka energetyczna przyjazna środowisku
 - Oś priorytetowa 6 Dziedzictwo i przestrzeń regionalna
 - Oś priorytetowa 7 Nowoczesna infrastruktura transportowa dla rozwoju społeczno – gospodarczego
 - Oś priorytetowa 8 - Region spójny społecznie

W przypadku opracowania wspólnej z regionem śląskim i podkarpackim strategii rozwoju obszarów górskich Karpat, wskazanie będzie odniesienie się w rozdziale 5.6. *Podejście Makroregionalne* do zgodności zapisów regionalnego programu operacyjnego z proponowaną strategią górska.

4.2 Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Proponuje się, aby w *Strategii* w analizie SWOT w *Szansach* ująć zapis „Powiązanie polityki wdrażania Konwencji Karpackiej ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” oraz na str. 144 w pkt. 1.4. *Współpraca terytorialna* przedstawić informację o podpisaniu Konwencji Karpackiej oraz uwzględnić dodatkowy 13 obszar strategicznej interwencji „Obszar Karpat” z następującym uzasadnieniem:

- Specyficznym terytorialnie obszarem są tereny górskie Karpat charakteryzujące się niekorzystnymi warunkami fizyczno- geograficznymi, klimatycznymi i glebowymi stwarzającymi szereg utrudnień w rolnictwie, budowie infrastruktury jak również powodującymi ryzyka związane ze zmianami klimatycznymi. Naturalne zasoby i topografia Karpat tworzy specyficzny ekonomiczny system: kombinacja letniej i zimowej turystyki, przemysł i tradycyjne rękodzieło, specyficzne tradycyjne budownictwo oraz zasoby energii odnawialnej w szczególności wody. Występujące utrudnienia powodują marginalizację i peryferyjność w szczególności obszaru Karpat odległego od głównych centrów rozwoju. Wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe a przede wszystkim konieczność zachowania ekosystemów będących bazą dla usług ekosystemowych jak również konieczność zachowania powiązań korytarzy ekologicznych wymaga zintegrowanego ponadregionalnego spojrzenia na zagadnienia związane z obszarem Karpat, które powinny być postrzegane w sposób spójny, zapewniający optymalne wykorzystanie narzędzi polityki regionalnej i zapewnieniem właściwej (ukierunkowanej terytorialnie) koordynacji instrumentów wsparcia gwarantujących zrównoważony rozwój obszarów Karpat zgodnie z Konwencją Karpacką.

Trzecią wersją Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Gminy położone na obszarze Karpat znajdują się w Subregionie Południowym. Dla obszaru Subregionu Południowego zostanie opracowana strategia ZIT z listą projektów. Istotne jest, aby w przygotowywaniu strategii ZIT, uwzględnione zostały zobowiązania wynikające z Konwencji Karpackiej.

4.3 Województwo podkarpackie

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020

W ramach aktualizacji *Strategii* należy dodać zapisy uzasadniające utworzenie OSI KARPATY tj. w pk.1.3. *Województwo Podkarpackie w krajowych dokumentach strategicznych* należy dodać zapis „**KZPK podkreśla konieczność specjalnego podejścia w ramach polityki przestrzennego zagospodarowania kraju do obszarów funkcjonalnych szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej jakimi są obszary górskie**” oraz uwzględnić OSI KARPATY w ramach której realizowane byłyby zobowiązania wynikające z Konwencji Karpackiej i umożliwiające wspieranie tych zobowiązań, w ramach regionalnego programu operacyjnego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014-2020

Należy uwzględnić w RPO WP 2014-2020 dot. OSI KARPATY zaproponowanych w ramach analizy Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020.

4.4 Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

W trakcie weryfikacji przez MliR regionalnych programów operacyjnych województwa małopolskiego, śląskiego, podkarpackiego wskazane jest podkreślenie znaczenia podejścia ponadregionalnego do zrównoważonego rozwoju obszaru Karpat w oparciu o opracowaną strategię górską.

MliR powinien postrzegać działania regionów w stosunku do obszaru Karpat pod kątem utworzenia w kolejnej perspektywie programowej oddzielnego programu operacyjnego dla całego makroregionu karpackiego w ujęciu międzynarodowym, na wzór aktualnie przygotowywanego programu operacyjnego 2014-2020 dla ALP przez Austrię, Francję, Niemcy, Włochy, Liechtenstein, Słowenię i Szwajcarię. Aktualną propozycję spójnego i ponadregionalnego podejścia do rozwoju obszaru Karpat powinno traktować się jako pilotażową a zarazem mogącą być pomocną w staraniu się o ww. programu operacyjny.

Dlatego ważne jest wsparcie MliR dla opracowania wspólnej strategii górskiej obejmującej gminy położone na obszarze Karpat.

Koncepcję Obszaru Strategicznej Interwencji Karpaty opracowała mgr inż. Maria Urbowicz, absolwentka Inżynierii Środowiska Politechniki Krajowskiej, studiów podyplomowych z planowania przestrzennego na Politechnice Poznańskiej i badań ewaluacyjnych na SGH w Warszawie. Doświadczenie z zakresu strategicznego planowania regionalnego oraz lokalnego zdobywała uczestnicząc w przygotowywaniu planu zagospodarowania przestrzennego dla województwa opolskiego oraz przygotowując [m.in.](#) Lokalną Strategię Rozwoju LGD „Górna Prosna”, Lokalną Strategię Rozwoju LGD „Stobrawski Zielony Szlak” jak również Lokalną Strategię Rozwoju Obszarów Rybackich LGR „Opolszczyzna”. Aktualnie pracuje w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w obszarze przygotowań do nowej warunkowości wydatkowania środków krajowych i środków funduszy UE w perspektywie finansowej 2014-2020.